

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

GUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

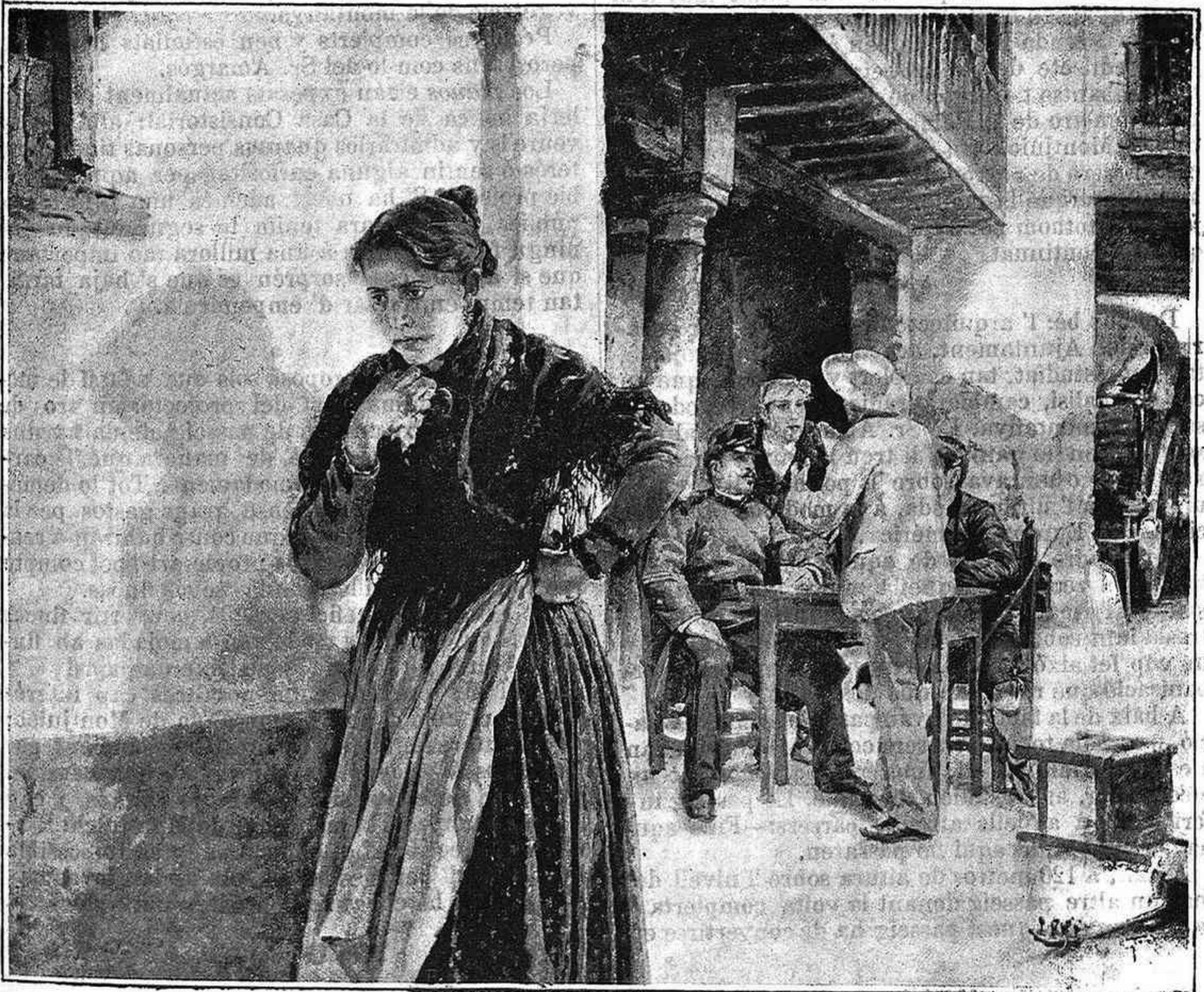
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5

LA DOLORES

QUADRO DE GARNELO, INSPIRAT EN LO FAMÓS DRAMA DE FELIU Y CODINA

(Exposició del Círcul de Bellas Arts, de Madrit)

UN PROJECTE NOTABLE

Fins ara la montanya de Montjuich ha pinxat. Es la montanya dels misteris, dels suïcidis, dels desafios, dels matuters, dels *caloyos* y de las maturrangas. Lo ram de guerra senyoreja la cima, y 'l ram de taberna domina en las faldas y s'ostenta en las fonts y en las barracas ahont s'hi va á fer pa y trago.

A mes de la carretera del castell ab sas empinadas esses capassas de fer treure 'l fetje per la boca, hi ha diversos caminets d'ascensió, aspres y mal cuydats, plens de recons y d'accidents molt apropiats per las sorpresas poch agradables. Hi ha pedreras degarradas y covas abundants, perills de desprendiments aquellas, y perill d'*atracos* las últimas. S'hi troban finalment numerosas pessas de terra de cultiu ahont hi creix la figuera pomposa y la vinya, ahont lo blat granallut torsa 'l coll y 's balanceja.

Los replans de la montanya son miradors magnífichs sobre la ciutat, sobre la costa, sobre las vehinas montanyas, sobre 'l delta espayós del Llobregat. A cada pas se presenta una sorpresa. La gran ciutat y 'ls pobles vehins se divisan á vista de aucell, podentse destriar tots los séus pormenors més típichs. Per damunt de las montanyas de la costa apareix la mole inmensa del Montseny: per entre un estret coll de la serra de Collcerola 's divisa una llunyaria del Pirineu ab sos pichs enterament nevats.

Pero un espectacle tan encisador realsat al istiu pel fresch lleveig que 'l Montjuich es lo primer de rebre y al hivern per un sol de gloria mes reconfortador en aquella altura que abaix á la ciutat, no tots los barcelonins acuden á disfrutarlo. Son en gran número 'ls que no han pujat may á la montanya; son contadíssims los que haventhi anat alguna vegada se decideixen á convertirla en lo siti predilecte de sos passeigs y excursions. ¿Per qué trobantse tan prop de Barcelona, á menos de un kilómetro de la Rambla, ha de tenir la montanya de Montjuich tan poch favoreixedors, tan escàs número de parroquians? Ja ho havém dit mes amunt, perque la montanya de Montjuich *pinxeja*, y no tothom pot avenirse á tenirhi tracte frequent y continuat.

* * *

Donchs bé: l'arquitecte Sr. Amargós, per encàrrech del Ajuntament, acaba de fer un projecte, tan ben estudiat, tan complert y práctic, que un cop se realisi, cambiará radicalment lo modo de ser de la montanya. Lo Sr. Amargós agafa al pinxo y li pren lo ganivet, li treu la faixa, li talla 'ls xavos que ostentava sobre 'ls polsos, y li prepara un vestit á l'última moda, á la moda de las grans ciutats de Europa y América.

Per pendre la mida de aqueix vestit ha estat tres anys recorrent aquella montanya, puntualisant en forma gráfica sos mes mínims accidents, trasladant sobre 'l paper son relleu topográfich, y un cop fet aixó ha trassat un plan complert de urbanisació que res deixa que desitjar.

A baix de la falda un gran passeig de circunvalació, que talla tots los carrers costaruts que tendian á escalar l'altura en línea recta, produhint un efecte lleig, anti-estétich, horrible. Lo passeig inferior diu á aquells atrevits carrers:—Fins aquí haveu arribat; d'aquí no passareu.

A dalt, á 120 metros de altura sobre 'l nivell del mar un altre passeig donant la volta complerta á la montanya. Aquest passeig ha de convertirse en

un dels miradors mes notables que puga tenir una ciutat.

Per trasladarse de l'un al altra vía, una serie de passeigs en rampa suau; la mateixa carretera de avuy, degudament suavizada, y distints camins de través pels peatons que al pujar portin pressa.

En las interseccions de tots aquests camins, espayosas plassoletas, sitis de descans y de recreo pel públich que visiti la montanya.

Tal es l'idea general.

* * *

En lo projecte del Sr. Amargós tot está previst: las exigencias del ram de guerra y 'l servey d'exploació de las canteras. En la part inferior y en lo tros de montanya rasant ab lo carrer de Corts, que per la seva topografía desigual no 's presta á la construcció, hi estableix un gran Parch, que per las sevas dimensions y 'l seu aspecte faria la pols al de la Ciutadela.

Lo cementiri nou quedaria tapat á la vista dels que 's passejessin per un bosch y per un petit tros de camí fondo.

Sobre 'ls espadats del mar s'hi projectan obras d'importancia, que convertirian aquell siti en un balcó sens rival en lo Mediterrá.

Los espays de terreno compresos entre las líneas de passeigs podrian utilizarlos los propietaris convertintlos en jardins, parchs, hortas, *châlets* y fincas de recreo, sense altra limitació que 'l no aixecar molt las casas, no construhirlas arrán de la via, y no rodejarlas de paret, sino de reixat, á fi de no obstruir de cap manera la vista dels panoramas que desde aquellas alturas se descubren.

Uns grans dipòsits d'aygua en la part superior, contribuirian al servey públich y á las necessitats dels particulars, millorant la hermosa vegetació de la montanya.

Projectes complerts y ben estudiats hem vist; pero poch com lo del Sr. Amargós.

Los *planos* están exposats actualment en la galería gòtica de la Casa Consistorial: allá poden veure 'ls y admirarlos quantas personas tinguin interés ó sentin alguna curiositat per aquest notable projecte. S'ha obert ademés una informació pública, y desd'ara tenim la seguretad de que ningú farà la contra á una millora tan important, que si alguna cosa sorprén es que s'haja tardat tan temps en tractar d'empendrela.

* * *

Lo Sr. Amargós proposa sols que 's fassi de moment una mínima part del projecte: un tros de passeig de baix, un tros de passeig de dalt y una de las rampas d'ascensió, de manera que 'ls caruatges pugan pujarhi cómodament. Tot lo demás se farà per sí mateix y sense grans gastos per la ciutat, perque l's primers que contribuirán á realisarho, serán los mateixos propietaris, pel compte que 'ls tindrà la millora de las sévas fincas.

¡No es poch benefici per ells, convertir fincas rústicas qu'encare 's medeixen á mojudas ab fincas de recreo de las que 's medeixen á pams!

Inútil dir que no tenim nosaltres cap interés pròxim ni remot en la montanya de Montjuich; pero l'interés públich es mes que suficient per decidrnos á apoyar lo projecte ab entusiasme. Barcelona necessita sitis d'esbarjo sanítos, y cap se presta tant com la montanya de Montjuich: Barcelona té necessitat d'embellirse, y es impossible que descuidi per mes temps una de las joyas naturals que li ha concedit la pródiga naturalesa.

P. DEL O.

PÁGINAS TAURINAS

(Del nostre corresponal artístich J. BLANCO CORIS)

La mort del Espartero.

SENTENCIA

A TRAVÉS DE LA

Reunit lo tribunal
per veure y fallar la causa
sobre robo literari,
instruhida contra un *rata*;
vistos los antecedens
que lo sumari acompanyan;

Considerant: qu' en lo número
de ara fá duas senmanas
del popular senmanari
«La Esquilla de la Torratxa,»
hi ha *insertada* una poesia
dedicada á una fulana,
baix la firma de *Un qu' estima*
y per aquest titolada
aixís: Lo que es lo petó:

Considerant: que reclama
la paternitat dels versos
un altre modest versayre,
alegant que la poesia
fou ab son nom publicada
en lo ja citat periódich,
«La Esquilla de la Torratxa;»

Considerant: que ha sigut
degudament consultada
la col·lecció del mateix
pél reclamant presentada
y s' ha trobat en lo número
sis cents y vuitanta quatre
uns versos ó poesia
qu' es la que ha sigut timada,
ab l' epigrafe «'L Petó»
A. C. S. y vá firmada
per un tal Japet de l' Orga
noy de moltes circunstancia;

Resultant: donchs, que *Un qu' es*
es un solemnisin *rata* ^{[tima}
y ab plomas de pavo-real
pretenia engalanarse;

Resultant: qu' en lo delictu
que motiva aquesta causa
se hi veu premeditació
y alevosia no hi falta,
ajuntantshi 'l agravants
d' haverhi abús de confiansa,

sorpresa de bona fé
y altres qu' ara no 's detallan:

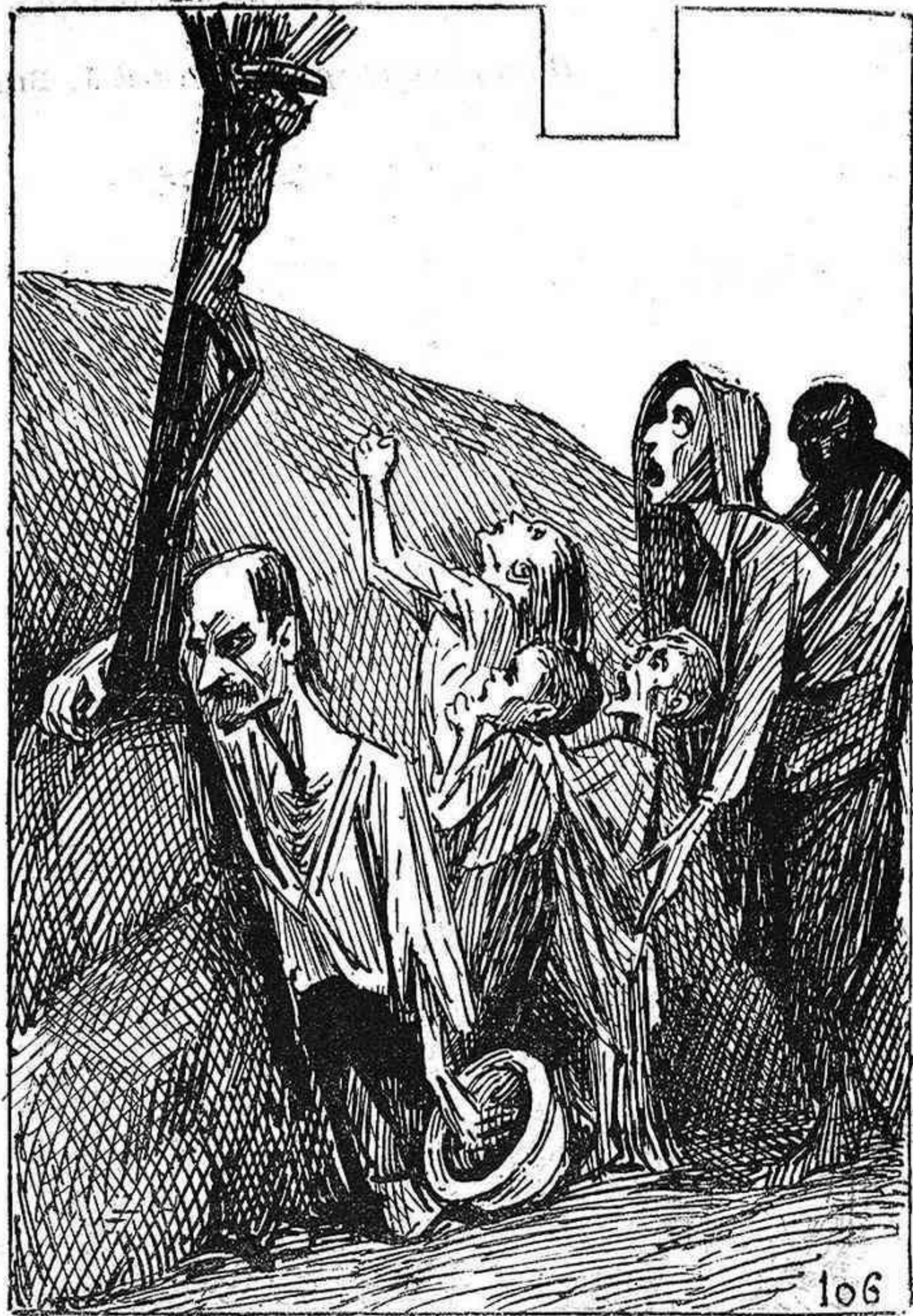
Escoltada la opinió,
en tots sentits respectable,
dels trenta mil lectors de
«La Esquilla de la Torratxa,»
qu' es lo jurat competent,
vé lo tribunal y

FALLA

Que vistos los precedents
d' una causa consemblanta,
es de lley lo declarar
com en efecte declara,
á ne 'l senyor *Un qu' estima*
burro de primera marca,
condempnantlo á portá orelles
de quatre pams de llargada
y usar á perpetuitat
ferraduras y morrallas.

P. O. DE S. S.

JAPET DE L' ORGA

CLAPÉS.—Una familia atacada de la *Febre groga* implorant
la clemencia divina.

GENT CURSI

La sala sembla un encant. Drapots que penjan
per aquí, sabatas que s' arrossegan per allá, al peu
del balcó un canti esbrocallat, sota una taula un
rentamans ple d' aygua que no te res de cristalla....

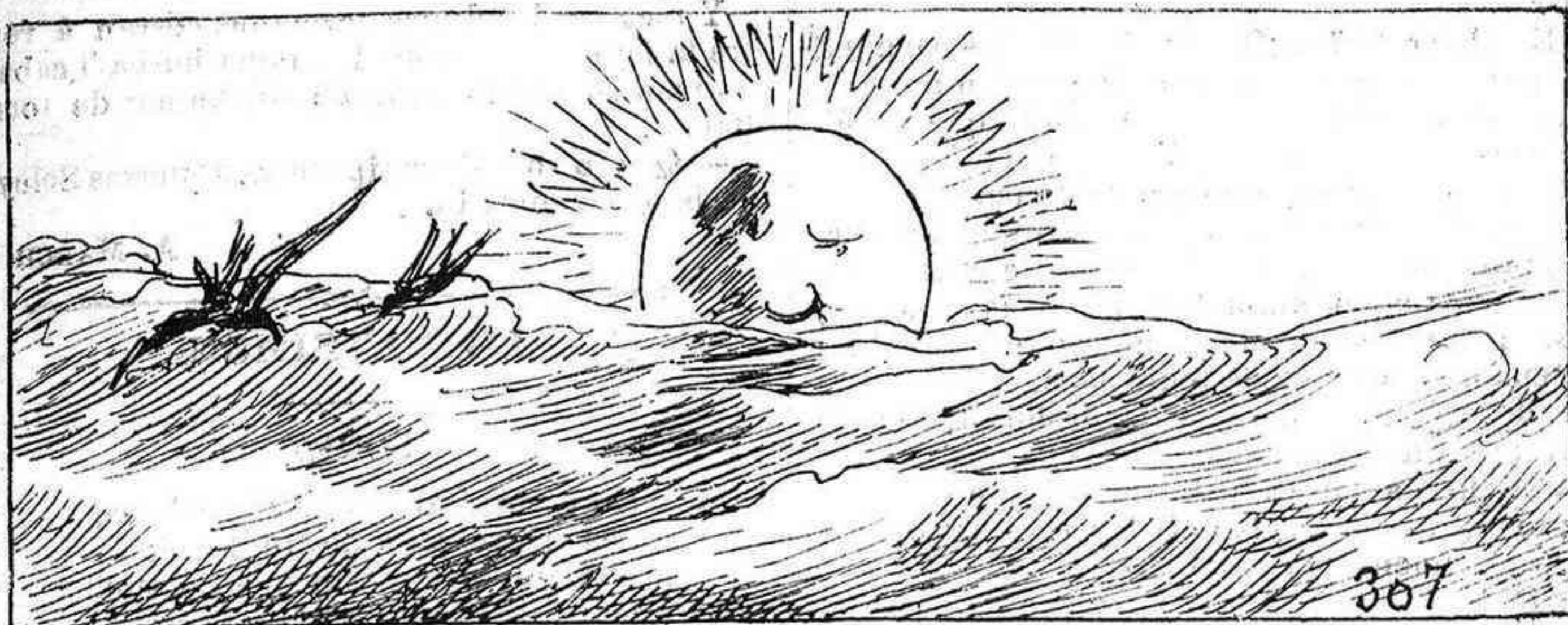
Las cadiras pareixen un taulell desordenat d'
una botiga de *varios géneros*. Si ara 's presentés
algú, no tindria altre remey que quedarse dret ó
seure á terra. No hi ha un sol assiento dessembrassat.

En aquest moment las dugas senyoretas, instal·ladas l' una al costat de l' altra prop del balcó, treballan com unas desesperadas pera acabar la tasca. Fan traus y aquest vespre han d' entregar la remesa.

La mamá, una mica mes enrera, pela patátas, mitj endormiscada, y de tant en tant pega silenciosament una puntada.... de peu al gat que sembla que te empenyo en divertir-se ab los baixos del vestit de la senyora.

Tant la mamá com las fillas van d' estar per casa. Segons ellas, anar d' estar per casa vol dir portar una bata feta trossos y plena de penjolls.

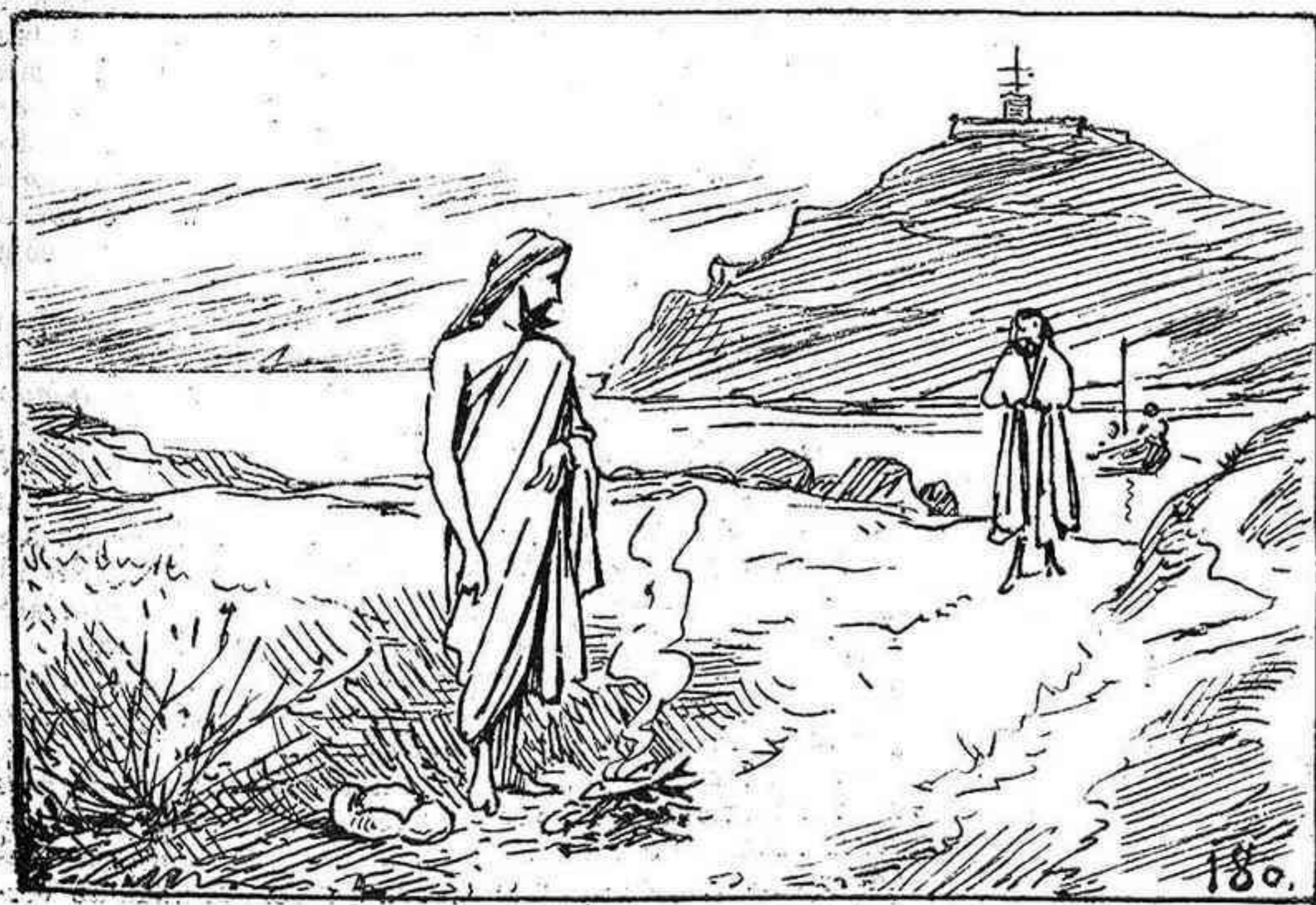
EXPOSICIÓ DE BELLAS ARTS.—REVISTA CÒMICA

SOLER DE LAS CASAS.—Pintura astronómica.—Las tacas del Sol.

RIBERA.—Copella ó la nina de fusta.

LLIMONA.—Lo brenar després del bany.

Una de las noyas du una màniga tan estripada, que se li veu una bona porció de bras: l'altra mostra una obertura mes avall dels jonolls, per lo qual li surten los enaguas... ó la camisa. L'extrém de la negligé.

Las noyas cantan á mitja veu: la mamá calla y pela.

De sopte... ¡Ning!... ¡ning!... s'ona 'l timbre de la porta.

—¡Han trucat aquí! —diuhen casi á coro totes tres, suspenent la feyna y mirantse sobressaltadas.

La 'mamá s' aixeca, s'acosta de puntetas fins á la porta, guayta pel forat del pany y torna á la sala moventse ab agitació nerviosa.

—¡Corréu!... Anéu á arreglarvos una mica... Son las Soleys... ¡Quinas horas d'anar á fer visitas!... ¡Cuytéu! ¡La primera qu'estigui llesta, que vaji á obrir.

Sense pronunciar paraula, las noyas s'escorren per una porteta lateral, mentres la mamá desembrassa las cadiras á grapats, tirant al vol tot lo que recull, dintre d'un quarto fosch. Desá 'l rentamans, arreplega unas sabatas, amaga 'l cantí, y fent de qualsevol manera un farsell ab la feyna de las senyoretas y 'l cabás de las patatas, dona sordament un crit de—¡depressa!—y desapareix cap á la cuyna.

La noya gran ja está trasmudada: atravessa 'l pis precipitadament y obra la porta. Explossió d' alegría.

—¡Hola! ¿vostés?... ¡Quí havia de ferlas per aquí! La Conxita ho deya:—Me s' mbla que han trucat... han trucat! Jo li responia que nó, fins que al últim... pero entrin, entrin... Vinguin alí á la saleta: vostés ray que no son de cumpliments...

Las Soleys—mare y filla—egueixen á la senyoreta gran, donant dissimuladament escurtadores miradas per tots los ámbits del pis, com si s' haguessin menjat la partida y anessen reconstruhint la escena que acabava de tenir lloch.

En un recó, darrera un portier deslluhit, veuen lo canti; en un altre uns calsetets nous, sense traus, que á la quenta han cavgut á la mamá en la seva fuga; al entrar en la sala la Sol y jove fa rodolar involuntariament una patata...

Per fi son á puesto: las dugas visitants s' assentan y al moment apareix la senyoreta petita. Novas manifestacions de sorpresa.

—¡Ah! ¿vostés?... Vejin si ho havia endevinat jo que trucavan... Ara me 'n anava á estudiar una romansa que dissapte haig de cantar en la reunió de...

—¿Que la destorbém potser?—fan las Soleys, ab una cara admirablement ansiosa.

—¡No senyoras!... Aixó ray que no porta pressa... Surt la mamá. A la cuyna s' ha arreglat una mica 'ls desperfectes del traje y está regularment presentable...

—¡Oh!... La senyora de Soley!... ¡quánta ditxa!... ¡Y la nena!... ¿Per qué no m' avisávau, noyas? M' entretenia á la galería regant unas camelias, que... Son molt delicadas las camelias ¿veritat?

—Bastant—respon la Soley mare ab certa suficiencia:—son unas plantas que volen molt cuydado; pero en quantá finas y distingidas, las hortensias ho son molt més.

—¿De debó? Mira, Conxita, apúntaho aixó: hortensia. Demá 'ns arribarém á la Rambla; vull tenirne alguna... ¡Vaya si 'n tindrém!

Després se posan á parlar de modas y trajés.

—Es molt mona aque-ta bata, Emilia—diu la senyoreta Soley á la gran de la casa:—molt elegant y graciós...

—Lo seu traje si que ho es—li contesta l' altra per tornarli l' elogi:—diu que aquest color grana será molt de moda...

—Bé ho portan així 'ls figurins de París...—

La conversa 's generalisa sobre aquest tema y 'ls piropos y galanterias respecte als trajés saltan á cada instant en lo diálech com un foch granejat.

Las unas incensan á las otras; aquestas inundan d' alabansas á aquellas. Sembla que 's desafiïn á veure qui dirá una exageració mes bonica y estupenda.

—Nena—diu á lo millor la mamá Soley, mirantse á sa filla:—ens n' haurém d' anar. Es ja tart, y tal vegada abussém de...

—¡Y ara!—fa la mestressa del pis, ab amabilíssima indignació:—¿vostés abusar?... Ja saben que nosaltres...

—No importa; es precís que 'ns n' aném. Un altre dia ja vindrém ab més calma...

—Com vostés vulguin: agraím moltíssim la visita y...

Gran espatech de petons y repartició d' abrasadas.

—¡Adios, preciosa!

—¡Fins un altre dia, macas!

—¡Estiguin bonas!...

—¡Hasta més veure!...—

Las Soleys baixan escalas avall, la porta 's tanca.

Y mentres las dugas germanas corran á rependre la feyna dels traus, la mamá busca 'l cabàs de las patatas murmurant ab un humor de tots los diables.

—¡Qué 'n son d' empipadoras aquestas Soleys!... Aixís se reventessin...

A. MARCH.

LO MATRIMONI

SONET

Un escursó aferrat al cap del nas,
un os atrevessat á dintre 'l coll,
un bany e-tant tot nú de sabó moll
y una serp enroscada á cada brás.

Un gros gep al davant y un al detrás,
un bon pegat á l' ull que fa soroll,
los peus plens de duricias y u'ls de poll
y picadas d' abella á cada pas.

Un dolor de caixals fort y sovint,
un gat ben arrapat en lo clatell;
trobarse un ercorpí sobre la pell
y fet un *Ecce-Homo* anar vivint,
aixó es lo matrimoni; estant segur
qu' apesar de lo dit m' he quedat curt.

J. SALLEUTAG.

EXPOSICIÓ DE BELLAS ARTS

IV

SALA OCTAVA

Arribem á la sala dels pintors de la terra de la bona cervesa, y hem de confessar que s' han lluhit de debó. En lo successiu ja no demanarém sols un canet de Munich; quan voiguém saborejar cosa bona, demanarém també un quadre de Baviera.

La infanta D.ª Pau, qual retrato ocupa la testera de la sala, 's dedica, segons sembla, á alentar als artistas de aquell país, sent de agrahir que baix los seus auspicis n' haja vingut tota una fornada dels bons. Li alabarém lo gust. Mes val aixó que dedicarse á la mala política com feya la seva mare, quan era reina d' Espanya. Los quadros sobre la tela resultan sempre mes simpátichs, que ls quadros plástichs, *reals* y d' horror, que 's veyan á Espanya, durant la dominació moderada, avants de la revolució de Setembre.

Un dels pintors bávaros que mes m' encisa es *Hummel*, ab son sentit quadre impresionista: *Prop del Uit mortuori de la mare*, qu' es una obra de cap de brot. *Marr*, ab los seus retratos se revela pintor de forsa. *Rosen en l' epissodi de la batalla de Stoczet* (Polonia) y *Hoecker* en lo seu *barco de guerra*, reproduheixen escenas militars y marítimas compostas ab verdader talent.

Com autors afortunats de quadros de género, mereixen ser citats, *Blume*, autor de las *Victimas de la huelga* y de la *Noya de la candela*; *Uhde*, que ha pintat una *Somniadora*, notablement interpretada; *Hoecker*, que 'ns presenta un *Cerveser* y *Un cap d' estudi* verdaderament notables; *Bokelmann*, que lluheix un garbo extraordinari en la seva tela *Avants de l' ofici en l' iglesia de Vyk Far*; *Echtler* ab son *Noy malalt* y *Firle* ab *La convalecencia*; *Lindenschmit* ab son simpátich *Estudiant Uegint* y la Senyora (prenguin alé) *Fraendorfen*. *Mihlthaler* ab son garbós pastel *Lydia*.

Com á pintors de paisatge sobressurten *Puhonny* ab son fresch *bosquet de faigs*; *Gielt* ab sa *tarde d' istiu* y *Poschinger* ab sa *Pradera prop de Munich*.

Finalment, *Ana Petters* presenta dos quadros de flors molt simpátichs; y *Wagner* una telz panorámica que representa 'l *Pont de Galata* (Constantinopla), que fins los mes adversaris del género, no negarán qu' está pintada ab verdader primor.

Consti que al fer aquesta enumeració, citem únicament lo que mes ens ha impresionat. Deixem encare molt per dir,

bastantnos afirmar qu' en aquesta secció una obra dolenta difícilment s' hi troba.

SALA NOVENA

Apareixen en aquesta sala variats nacions fraternalment unides. Aquí no hi ha ni *triplice* ni *duplice* aliança, sino cultivadors del art, soldats de la bellesa.

Italia es la que 'ns ha donat major contingent d' expositors. Siga la preferència per *Morbelli*: se la mereix. És lo pintor de la llum, que arriba al resultat que 's proposa per medi del puntillisme, empleat sense exageració: sos quadros *Dia de festa*, *Incensum Domini* y *Alba* son tres maravellas, que deixarán recort de l' actual exhibició. ¿No veuhen? En *Sagantini* ha volgut fer també una cosa nova, y ha pintat un quadro que sembla de canyamasso, lo qual (lo brodat de canyamasso) es molt vell.

Signorini descolla ab sas ben acabadas aquarelas: es un mestre en aquest difícil género; *Bottero* ab sos *Jurats* y *Molin* ab sa *Paleta politica* demostran la tendencia picaresca del seu pinzell; *Gasparini* ab son *Deshauci* ha compost una escena popular ab verdader talent: *Wostry* en son *Dafnis y Cloe* revela qualitats superiors de pintor, pero 'ls tipos dels protagonistas pecan de vulgars; *Milesi*, autor de la *Barca del papà*, es també un artista qu' en materia de posar be la pinzellada sab ahont te la ma dreta, y *Bordignon* ab *Primavera de la vida* y *Zonaro* ab *Flor bosquetana* y *Delicias del camp* ostentan las condiciones caracteristicas de la pintura italiana, ferma de dibuix, calenta de tons. Finalment

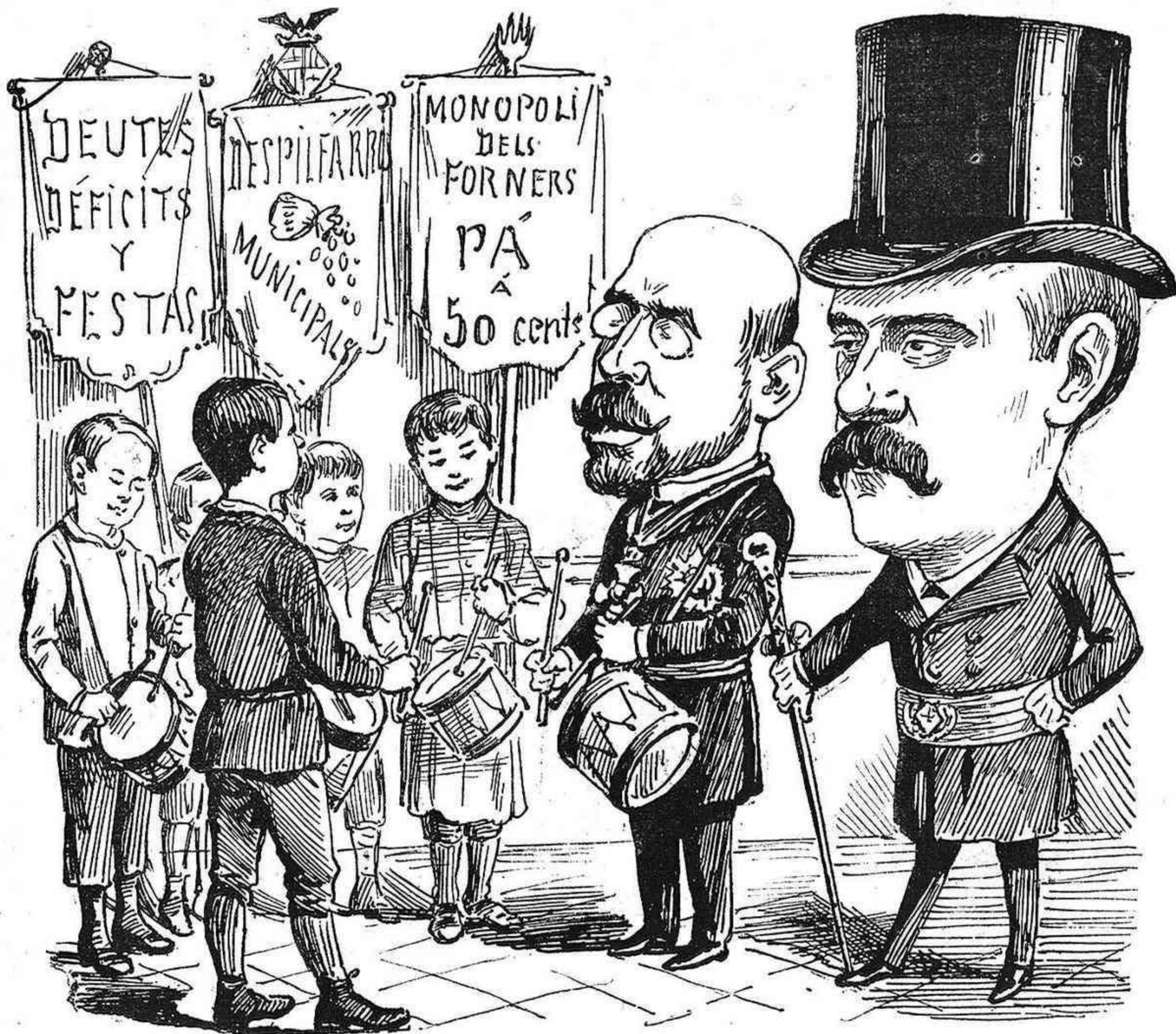
Alheim, *Avanzi*, *Campriani*, *Corelli*, *Pogna*, *Sigón* y alguns altres presentan paisatjes y carrers de aquell país tan favorecuts pels esplendors de la naturalesa, y tan fecundo en artistas capassos de sentir-la é interpretarla.

Los francesos no han acudit á la nostra Exposició en tan gran número com altras vegadas. Siga otorgat lo primer lloch, no sols per galanteria sino també per merit sólit y positiv á Mme. *Baury Saurel*, autora de uns magnífichs retratos, molt vigorosos, notablement modelats, y fermes tant de dibuix com de color. *Leandre* ab sos quadros *Dias llarchs*, *L' obrera* y *L' esmolet y sa familia* afirma mes y mes las notables condiciones que ja li coneixíam. *Siebe ten Cote* pinta las sevas impressions ab gran justesa de color anegantlos en una verdadera atmósfera respirable: per l' estil del nostre *Ramón Casas*. *Eugel*, exposa un interessant quadro de género, *Jugadors d'ecarté* y una figura molt típica, *Le pere François*, pintats ab verdader talent. *Defaux*, impressions de carrer y corrals dignes de ser mirats ab detenció, y finalment *Gillot*, un carrer de poble, qu' es un pá de coloraina, y una exageració de l' escola lluminista.

Entre 'ls belgas sobresurten *Le Roy*, *Seben* y *Steppe* ab sos hermosos paisatjes; *Herbo* ab sa *Tentació de Sant Antoni* y son *Recort del mitj dia*, en los quals se complau en presentar lo contrast entre una rossa y una morena y *Bondry*, un ben impresionat quadro de género: *Entre gos y llop*, que no careix de sólidas qualitats.

Dels holandesos se distingeix *Hamel* ab son paisatge de aquell país; y dels inglesos *Macaulay*, que ab sa *Presa del*

PREPARATIUS DE LA FESTA INFANTIL

Perque en la cosa no hi hagi bunyols ni dificultats,

los ensaigs los dirigeixen las propias autoritats.

PARES DE FAMILIA

LOS DE DEBÓ

Lo cap de casa.

La senyora.

La senyoreta | Lo menut.

Lo nebot.

La criada.

Lo gos, lo gat y 'l lloro.

J. Flama

PARES DE FAMILIA
LOS DE PER RIURE

Lo marit.

La muller.

Lo *cusí* d' ella.

Lo lacayet.

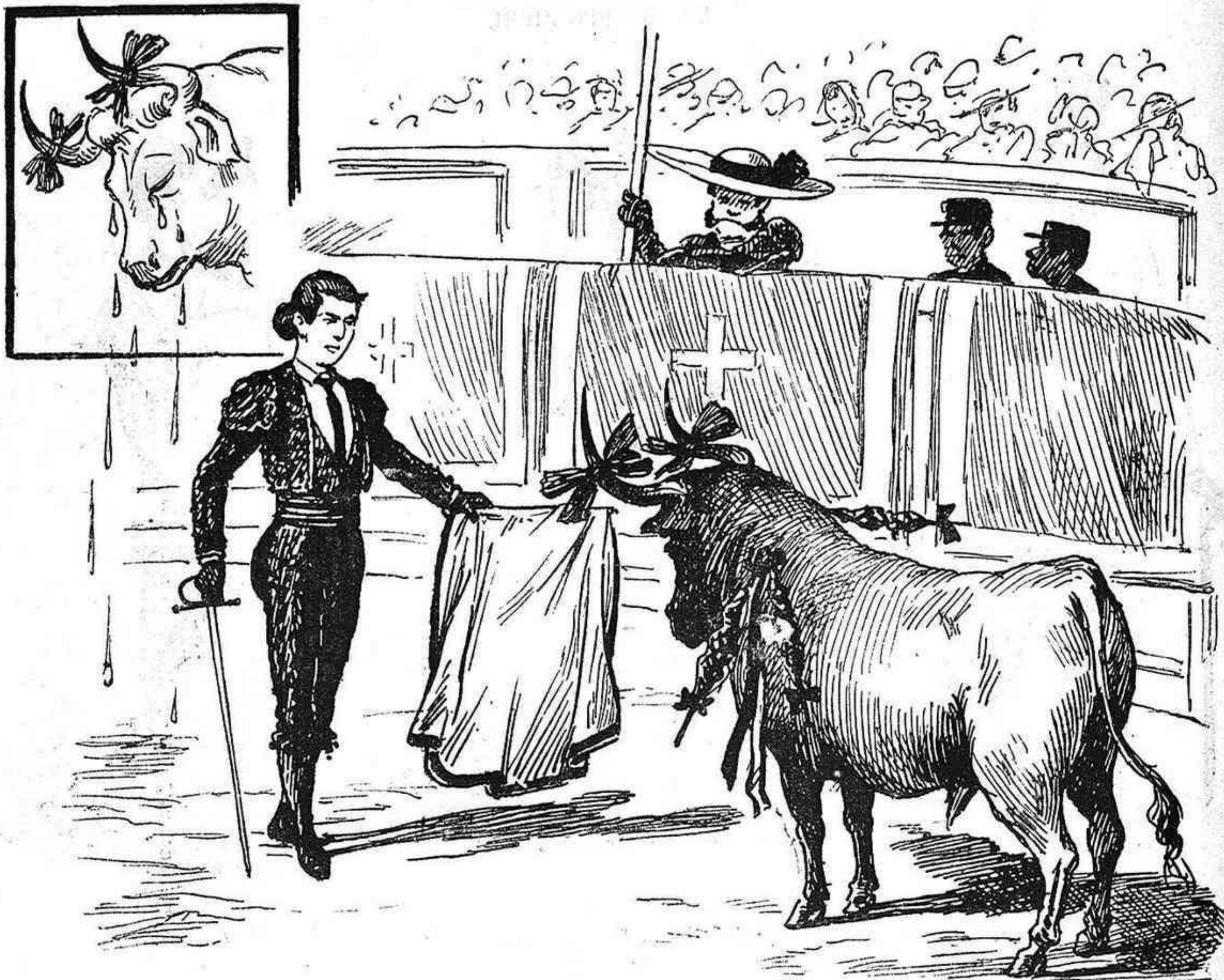

L' *amiga* del senyor.

Y una cambrera que ahir
punt en blanc van despedir.

UNA QUESTIÓ SÈRIA

Si 'ls toreros sapiguessin
portarse un xich com Deu vol,

tot aquest any las corridas
haurían de ser de dol.

molí y son *Efecte de lluna* acusa sa típica personalitat artística.

Los austriachs *Marass*, autor de *La Viuda*, y *Heilmann* y *Riger* ab sos bonichs paisatjes deixan ben sentat lo pabelló. Y per últim los americáns *Mendoza* ab son fantasiós *Romeo sobre la tomba de Julieta* y *Valenzuela* ab sa expressiva *Gitana xilena* y ab son *Carrer de Sevilla* 's distingeixen, fentse dignes d' especial menció

Hem garbellat com hem sabut las salas extrangeras, cometent tal vegada alguna omissió involuntaria. Perdonimnos los autors preterits y 'l públich. La presencia de aquests artistes al nostre certámen li donan interés é importancia, y per aixó al celebrar los seus mérits els hi doném de tót cor la benvinguda.

FRA JUNCOSA.

¿SERÁ VERITAT?

¡Ave Maria Puríssima!... Ara si que ab tota la forsa dels meus pulmons podria repetir aquell pasatge del *Barón de la Castaña*.

«Me llaman el tragabolas,
mas ésta... no me la trago.»

Un periódich, com si fos lo mes natural del mon y ab la mateixa tranquilitat ab que donaria compte de l' arribada d' un príncep anglés ó del descobriment d' uns polvos per fregar aixetas, diu en la secció de notícias:

«Lo govern ha autorisat á las compañías ferrocarrileas pera despatxar billets de quarta classe.»

¡De quarta classe!

¿No s' esgarrifan davant d' aquesta inesperada catástrofe?

Fins ara la classe inferior era la tercera. Detrás d' aquesta venia desseguida 'l departament dels gossos. No hi havia ningú que s' atrevis a imaginar que derrera d' alló pogués haverhi un' altra cosa.

¡La tercera classe! ¡la classe tercera! ¿Tenen present lo que aquestas paraulas signifiquen?

Un wagó destarlat sense puliment ni ornamentació de cap género. Lo passatjer un cop ficat á dins, se fa la ilusió—si d' aixó pot dirsen *ilusions*—de que va tancat en una gran caixa d' embalatje. Fustas peladas per la dreta, fustas per la esquerra, fustas al sostre, fustas als peus: forsosament s' ha de tocar fusta.

Los banchs semblan—¡Deu me perdoni!—los que serveixen d' últim assiento als ajusticiats. Al fondo del wagó hi ha un lletrero que diu: *48 asientos*. Altres lletreros, que han perdut algunas lletras, diuen *48 as n os*.

¿Cortinetas en las finestras? ¿persianas? ¿ventilació quan la calor apreta? ¿llum quan es fosch?...

Aquests *refinaments* de la civilisació moderna no s' han inventat pels wagons de tercera. L' autor de la frase: *S' ha de patir*, era un que viatjava en cotxes d' aquesta classe. L' home que ha passat unas quantas horas en un wagó de tercera y 'n surt fresch y viu, ja 's pot riure de la *Equitati-*

DIVINITATS TAURINAS

SAN PEPE-HILLO

SAN CÚCHARES

SAN TATO

Quan se fassi un calendari
pera l' us dels noys barbians,

demaném que no 's descuydin
de posarhi aquests tres sants.

va; no necessita que cap societat li assegurí la vida: es immortal.

Y donchs, tenint en compte tot aixó, y altres coses que 'm callo perque ara vaig una mica depressa, ¿es possible, es verossímil que 'l govern haja autorisat l' establiment de la classe quarta?

Y si l' ha autorisada ¿ab quin propósit ho ha fet? ¿qué 's creuhen conseguir las empresas ab aquesta innovació?

Si ara moltes personas per no anar á tercera van á peu, ó 's clavan un tiro al objecte de morir d' un cop y menos cruelment, ¿qué succehirá quan funcioni la classe quarta?

¿Qui será 'l desesperat que s' atrevirá á introduhirse en uns vehículs, que forsosament han de ser una imitació agravada dels carruatjes que serveixen per portar gas-eosas?

Sobre tot—y aixó es lo que á mi mes m' intriga—¿cóm los disposarán las empresas aquests nous wagons?

En los cotxes de tercera no 's pot seure.

Ni 's pot respirar.

Ni 's pot viure...

Si la classe inferior encare ha de ser pitjor ¿en que consistirá la quarta classe?...

¡No sé!... A nó ser que las companyías tinguin la intenció de posar un empleat en cada cotxe d' aquests, ab l' encárrech d' anar repartint bofetadas als viatjers durant tot lo trajecte...

MATÍAS BONAFÉ.

TIVOLI

Per últim, dimecres van estrenarse las dos produccions *Los dineros del sacristán* y *Los africanistas*, ab música del mestre Caballero, que ha vingut expressament á Barcelona.

La premura del temps no 'ns permet donar més detalls, consignant únicament que foren rebudas ab aplauso extraordinari. D' ellas ens ocuparém la senmana pròxima.

NOVEDATS

Com cada dia 's varia la funció, no 's queixará 'l públich per falta de amenitat. Las més notables obras del repertori van desfilant, y es just consignar que alcansan una execució esmerada, sobre tot per part de la Srta. Cobeñas y 'ls Srs. Calvo y Giménez.

Aquest últim va fer, com sempre, un D. Lucas del Cigarral de primera, en la comedia del teatro antich *Entre bobos anda el juego*, qu' es sens dupte, de todas las que representa, la seva predilecta.

CATALUNYA

Un altre éxit, degut á la sarsuela *Viento en popa*, escrita per Fiacro Irairoz y posada en música pel mestre Giménez. No es que l' argument ole-

reixi una gran novetat; pero en cambi l'acció està avalorada per algunas situacions còmicas de bona lley y 'l diálech es mogut, viu y xispejant. De la música sobresurt una barcarola corejada, molt elegant.

L'obra ha sigut posada ab esmero, estrenantse dos bonicas decoracions del Sr. Urgellés, una de las quals representa un trasatlántich en alta mar, vist de costat, y l'altra un interior de barco molt ben entés.

En l'execució s distingeixen la Sra. Guerra y 'ls Srs. Riquelme, Cerbón, Fernández y Jerez.

* * *

Aquesta nit, l'aplaudit Riquelme celebra 'l seu benefici, posant entre altrás produccions las tituladas *Guasín y Jai-Alai*, en las quals hi está molt bé. No faltará gent al Eldorado.

GRAN-VIA

L'incomparable Fregoli ha terminat los seus compromisos, havent contat per plens las últimas funcions, y deixant sembrada la llavor y ben abonat lo terreno pera tornar á fer á Barcelona una fructuosa campanya.

* * *

Dissapte comensará á funcionar en aquest teatro una companyia de sarsuela de la qual tenim molt bonas noticias.

Uneixis á aquesta circumstancia la baratura dels preus, y no es aventurat predir que 'l bonich teatro de la Gran-via, s veurá favoregut, durant la temporada d'estiu, pel públich de Barcelona.

JARDI ESPANYOL

En l'emplantament del cremat *Teatro espanyol* s'hi ha montat un escenari á istil del antich Tivoli, que permet al públich veure escullidas funcions de sarsuela ab molta comoditat y ab fabulosa baratura. Durant las nits del estiu, pochs sitis mes apropósit pera disfrutar á la vegada que de la funció, de una agradable fresca.

La companyia que hi treballa es molt regular haventse fet aplaudir en lo desempenyo de *El sacristán de San Justo*, *La Tempestad* y *El rey que rabió*.

CIRCO-EQUESTRE

La gatada mimica *Pinta en Melilla*, vá donar ocasió á aquest clown pera lluhir sas gracias una mica groixudas: pero verdaderament xocants.

Dimars vá debutar la parella M. y Mme. Browns, titulats unipedos, perque disposant sols de una cama cada hù, ballan units com si formessin una sola persona.

Son la imatge de 'n Sagasta y en Moret, que també son coixos, ab l'única diferencia qu' en lloch de ballar ells, fan ballar al país.

N. N. N.

MALA INTERPRETACIÓ

¿Vols vení á la Exposició de Bellas Arts?

—¿Qué hi farem si tot lo que allí podem veure, ho tens y hasta milló á can Parés?

—Pero allí no hi pots sentir cap concert. —No ho nego, pro també es cert que no 't costa cap llobí.

—Vínahi, home, que hi veurás tot lo bó de Barcelona.

—¡Cá, barret!

—Veurás la dona que 't corseca.

—¡Cál qu' es cas!

—Vínahi, que veu...

—No tinch ganas de venir, ni me 'n vindrán

—Vínahi que executarán

Escenas napolitanas

—¿Qué dius ara?

—Lo que sents.

—¿No m' enganyas?

—T' ho asseguro.

—No 't crech pas.

—¡Creume, t' ho juro!

—Si es aixis, 'nemhi corrents:

jo 't reflich, si sols per xó

pot pagarse la pesseta.

¡Quina mica de brometa

que hi haurá á la Exposició!

—Lo programa es de primera;

te, llegeixlo tú mateix;

(L' hi entrega un papé, 'l llegeix

y enfadat diu:) —¡Qu' ets pastera!

jo 'm creya que las *Escenas*

napolitanas serian

escenas en que 's farian...

mímicas de totas menas,

pro ¡mal llamp! lo papé aquest

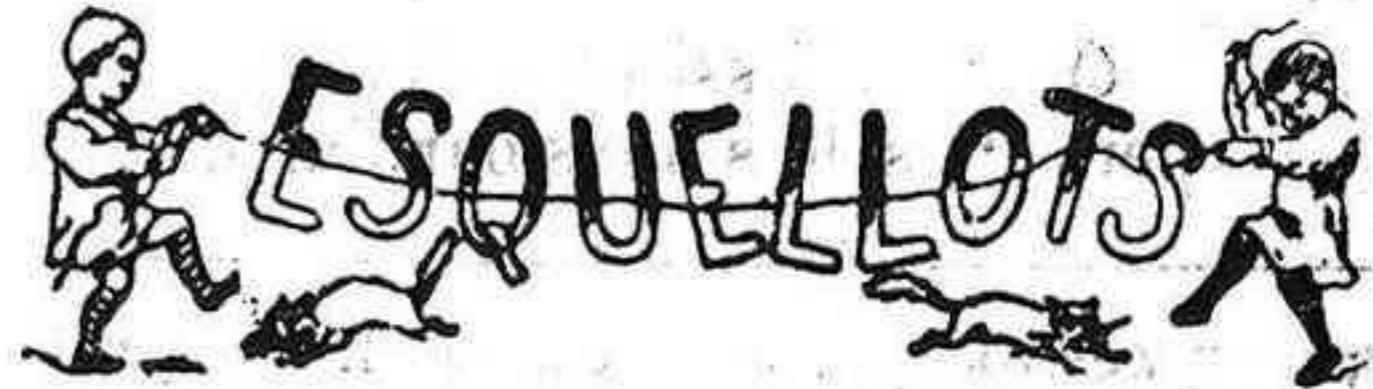
m' encocora ab lo que expressa.

—Bé ¿qué diu?

—¡Qu' es una pessa

del gran músich Massenet!

N. GRAS

La calor comensa á apretar com un ministre de Hisenda espanyol.

En pochs dias lo termómetro ha pujat una porció de graus, com si 'l Sol se posés á fer la competencia á n' en Lopez Dominguez, en materia d' efectuar *el salto del tapón*.

Ja tothom s' ha posat d' istiu, ja tothom sua, ja tothom bufa... Va á comensar la gran sinfonia que durará tres ó quatre mesos: una sinfonia *en clau de sol*.

No podian ferho; pero com diu Calderon de la Barca:

«Vive Dios que pudo ser.»

No: no podian los Calvos y 'ls Peluts del Ajuntament de Gracia, impedir que 'l Sr. Pons y Sans continués exercint lo càrrech de regidor, fins y á tant que la resolució del governador de la provincia declarantlo francés estigués plenament confirmada pel Consell d' Estat.

Y á pesar de tot varen tancarli las portas del Consistori; varen declarar la casa de la vila en estat de guerra, y fins varen impedir que un Notari públich prengués acta de tots aquells atropellos.

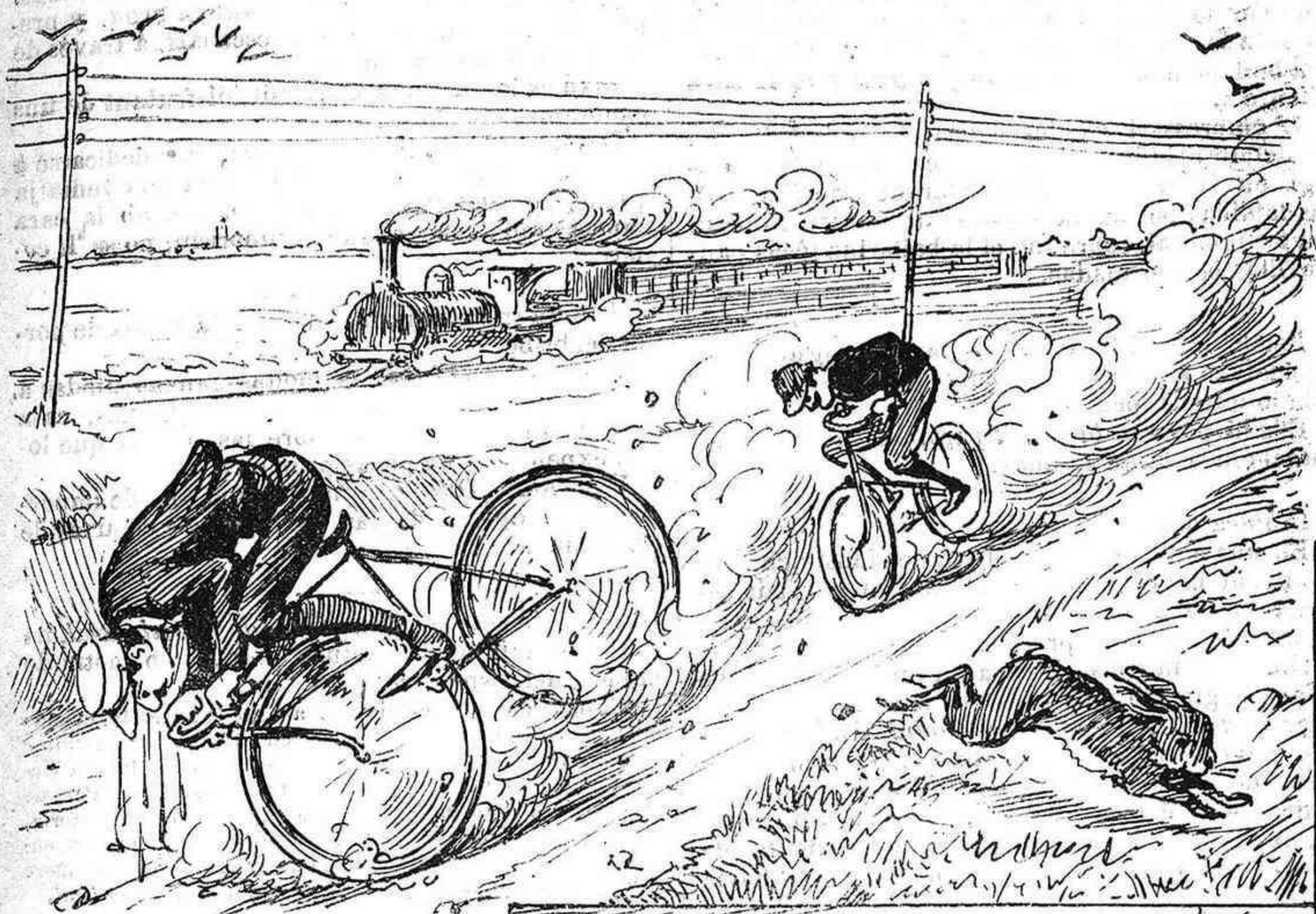
Lo Sr. Gausachs va ferse célebre, pronunciant una frase, digna de ser esculpida en lletras d' or, en lo saló de sessions de Gracia:

—«Vaji, vaji (va dir al Notari) que com á arcalde no 'm deixo requerir.»

* * *

Si un acte pot haverhi de carácter sospitós con-

SPORT VELOCIPÉDICH

Per suar com un camàlich,
és una gran diversió

tra l'administració municipal de Gracia, es la pressa que s'han donat los partidaris del famós Calvo en aprofitar la ocasió de desembarasarse de un company, que si es francès com diuhen, exercia 'l càrrech de *gendarme* ab gust y aplauso de tota la població.

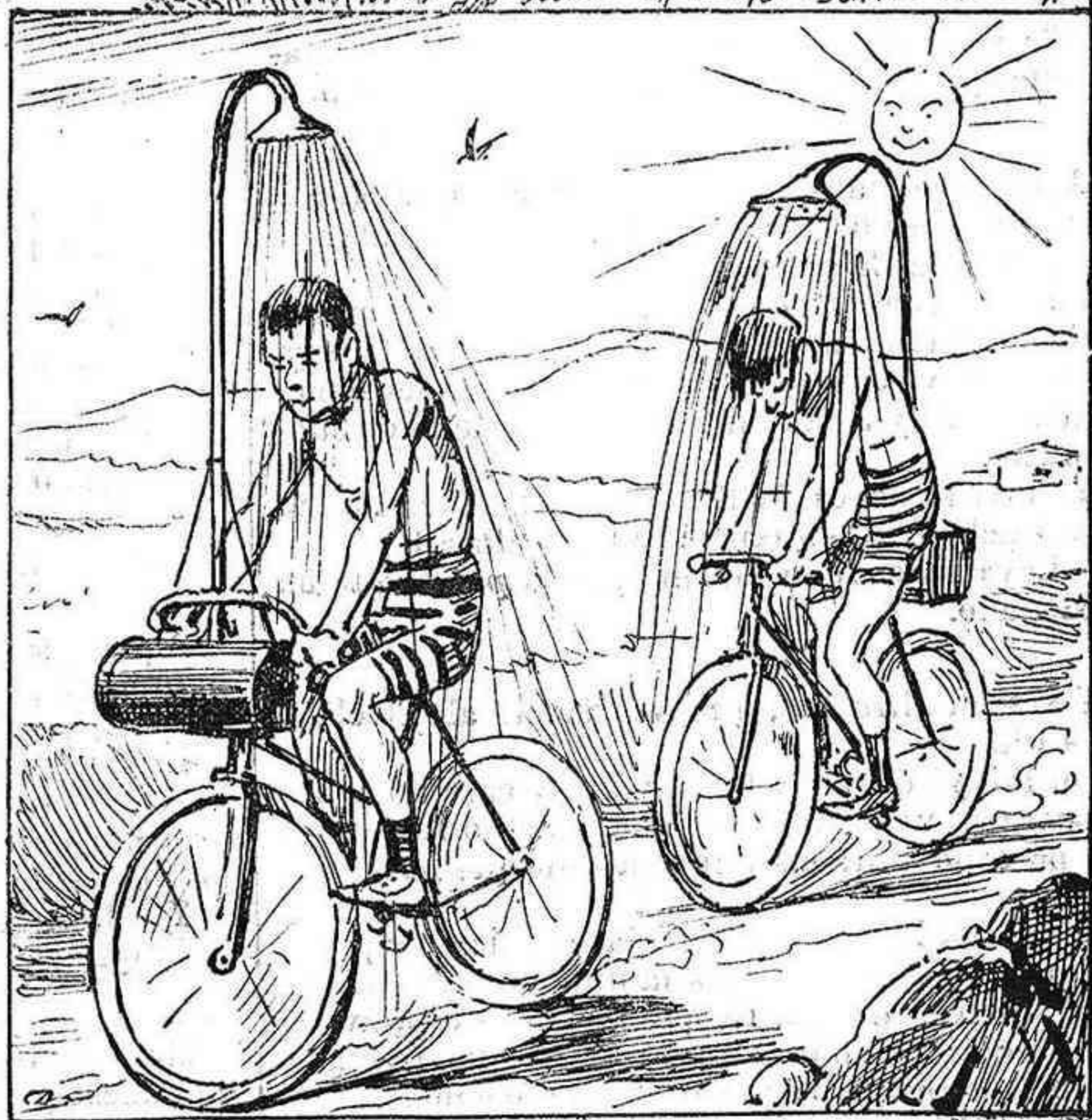
Lo que acaban de fer l' revela quant menos que *gendarme* 'ls feya nosa.

Y en aquest concepte ara mes que may se fa necessaria una exquisida vigilancia.

Els mateixos s'han venut.

Vencent dificultats de totas classes y á costa dels majors sacrificis, l'editor del nostre periódich senyor Lopez Bernagosi, ha emprés la publicació ab lo títul de *Colección Diamante* de una serie de tomos elegantíssims en que hi han de figurar las obras mes escullidas dels mes eminentes escriptors nacionals y extrangers. Cada tomo, enquadernat ab una rica cuberta al cromo, tindrà 200 planas de lectura y no costará mes que dos ralets.

Ab los tres volums primers que ja han sortit á la llum, comensa la publicació de las obras complertas del insigne Campoamor. Totas plegadas formaràn 12 tomos y no costarán mes que sis pessetas.

Per passejá y refrescarse
d'aquest modo va milló.

Seguint las sevas tradicions mes que fer un negoci se proposa popularisar la bona literatura. Esperém que 'l públich no podrá menos de cooperar á la realisació de tan útil pensament.

A Amberes no van ser los senyors de *La Fulla*,

qu' en aquell país la tal associació no es coneguda, sino un empresari de teatros, el que va procedir contra una ballarina que tenia contractada, y que per lo vist, al ballar s' alsava las faldillas mes de lo que al empresari semblava convenirli pel bon nom del seu teatro y 'l pudor de la seva clientela.

L' empresari va despedirla; pero la ballarina va acudir als Tribunals, y aquests han fallat lo litigi en favor d' ella, considerant que l' alsarse las faldillas per ballar lo can-can, no constituheix un fet immoral, sobre tot, si la ballarina té las pantorrillas ben formadas.

***

Per lo tant si 'ls Pares de familia algun dia se decideixen á posar una sucursal á Amberes, ja saben lo que 'ls toca.

Ells hi posarán *la fulla*; pero, en cambi, 'ls tribunals hi posarán *la nata*.

Crònica barcelonina.

En una cova de la montanya de Montjuich l' altre nit hi havia llum. Dos agents de la ronda secreta varen acostars'hi sigilosament y no sense adoptar las degudas precaucions.

Dintre de la cova hi trobaren un jove, y 'l jove estava llegint ab un cap de ciri encés.

¿Quí era aquell nou *Joan Garin*? Un jove francès. Havia vingut á Barcelona temps eurera en busca de feyna, se li havian acabat los recursos y la dispesera, cansada de flar, l' havia tret de casa, quedantse li 'l bagul en garantia del deute, de modo que l' infelís, no sabent ahont darla, s' havia retirat á la montanya de Montjuich.

Allá vivia d herbetas y hortaliças feya un grat dias y á ratos perduts se dedicava al estudi.

**

Aquest cas curiós de un anacoreta que pren á Montjuich per la seva Tebaida, ha interessat molt al públich de Barcelona.

Fins la dispesera que l' havia tret, al enterarse de la resignada manera ab que suportava la seva pobresa, s va comoure, prestantse á admetrel novament, fins y á tant que disposi de medis de subsistencia.

Y aixís s' acaba la llegenda del anacoreta de Montjuich. A n' ell també se li pot dir alló:

—Levántate Juan Garin, que la *patrona* te ha perdonado.

Y ara un altre cas, que va passar al Tivoli, l' altra nit.

Un minyó de mala fatxa y ab la cara tota enmascarada, va esquitllarse dintre del fossó del teatro, pero no tant dissimuladament que no 'l veggessen.

Guardada la porta y avisada la policia, 's practicá un registre detingut á la llum de una llanterna y revolver en má. Lo que menos se figuravan, que aquell fulano era un terrorista que tractava de volar lo teatro, per medi de una bomba.

Arronsat en un recó y tot rodejat de trastos, á la fi van descobrirlo, després de molt buscar. Al veure als seus perseguidors los uns ab armas, los altres ab garrots, va demanar la vida per amor de Déu, compromententse á dirho tot.

***

Y en efecte, tot ho cantá. Ell no era un anarquista sino un carboner: per aixó anava enmascarat. Pero un carboner especial, que tractantse de faldillas, en lloch de cor, té una brasa encesa.

Lo seu propósit no era fer mal á ningú, sino patir ell, ó millor encare patir y gosar tot a un temps.

La funció desde fora no 'l distreya prou, y preferia véurela desde sota l' escenari, á través de las esclétxas de las taulas.

Aixó es lo que feya cada nit, disfrutant de uns panoramas deliciosos.

Després de tot, los carboners, per dedicarse á aquesta classe de maniobras tenen una venta ja que no posseheixen los demás homes: ab la cara enmascarada, encare que 's ruborisin, no se 'ls coneix.

Setanta tres aspirants sollicitan la plassa de porter del bisbe.

Enumera 'l *Diluvi* las moltas gangas unidas á aquest cárrech: dotze manxegos mensuals, casa franca, un tant per cent sobre las butllas que logra expendre y no pocas propinas.

Y encare 'l *Diluvi* se 'n descuida una de important: l' arreplech de las burillas dels cigarros de D. Jaume.

Un noble sevillá, *El marqués de Premio Real*, ha escrit lo següent conceptuós párrafo ab motiu de la mort del *Espartero*:

«Cuando muere un músico se apaga la armonía, cuando muere el actor enmudece el eco y cuando muere el escultor languidece la forma; cuando muere el guerrero llora la victoria, cuando muere el torero se trunca el valor. Pero de estos seres, ornamentos del arte y glorias de la Historia, solo dos tienen mortaja propia, el soldado, que muere envuelto en los pliegues de la bandera, y el torero, que muere cubierto con el trapo rojo.—*El marqués de Premio Real*.

Confessem qu' en tota la nostra vida, que comensa á ser ja una mica llarga, havíam llegit may un párrafo tan cursi, y que fes tanta fortor de *patxolí*.

Lo preu del blat baixa cada dia, y no obstant lo pa s' expén al mateix preu de sempre.

Algun forner que ha probat de rebaixarlo, ha hagut de desistir davant de la confabulació dels demás forners, que han arribat al extrém de imposarse á las fábricas y als negociants de farinas.

—Si sabem—els han dit—que venéu una sola saca á tal ó qual forner que vol fernes la competencia, cap de nosaltres us farà cap compra, y tindreu de plegar.

***

Aquest sistema de coacció, condemnat terminantment pel códich penal, ha acabat per imposarse.

Los forners que tractavan de introduhir la rebaixa, s' han trobat ab que ningú 'ls ha volgut provehir de farina, ni á plassos, ni al contat, ab los quartos á la ma.

Y vels'hi aquí, perque 'l públich paga 'l pa al preu que volen los monopolisadors.

***

Me sembla, Sr. Larroca, que lo que succeheix en aquest particular es un atach flagrant á la llibertat industrial. Me sembla que ab lo que passa n' hi ha de sobras pera pendre midas enérgicas y salvadoras.

Aquí hi ha una transgressió de la llei y un gran abús... ¿Cóm se comprén que 's persegueixi al treballador huelguista, quan, baix l' estimul de la miseria comet una coacció qualsevol, y no 's persegueixin las coaccions dels forners comesas á estimul de un major augment de ganancia?

Los briquets Mausser, que havían sigut deco-

LOPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola. Barcelona.—Correu - Apartat, número 2.

NUEVA PUBLICACIÓN

COLECCIÓN DIAMANTE

obras escogidas
de
distinguidos escritores
nacionales y extranjeros
publicadas por tomos
de
200 páginas en 8.º menor
impresos con esmero en
buen papel blanco satinado
y
encuadrados
con elegantes cubiertas
al cromo
distintas para cada volumen

COLECCIÓN DIAMANTE

Acaban de salir á luz

—❖— CAMPOAMOR —❖—

- Doloras, 1.ª Serie . . . . . 1 tomo**
- Doloras, 2.ª Serie . . . . . 1 tomo**
- Cantares y Humoradas . . . . . 1 tomo**

~~~~~ PRECIO DE CADA TOMO ~~~~~

!! 2 reales !!

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé, en sellos de franqueig al editor López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. No responém d' estravios, no remetent además 3 rals pel certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

misats per la companyia arrendataria dels mistos, han sigut absolts per la Junta administrativa que ha hagut d'entendre en aquest assumpto.

No obstant, los representants de la Cerillera pretenen que tots los objectes que produheixin los efectes de las cerillas fosfóricas en perjudici de la Companyia deuen ser perseguits.

*
**

No s' dirá que no siga aquesta una tassis de primera forsa.

Baix aquest punt de vista, la Companyia hauria d' embargar tota la pedra foguera qu' existeix á Espanya, perque picantla treu espurnas.

Hauria de detenir als fumadors que s' deixan lo foch del cigarro per encendre.

Y fins los llamps del cel no estarían segurs, perque s' encenen com los mistos per medi del frech dels núvols.

Y ja no 'ls dich res de lo que hauria de fer ab aquellas personas de géni que quan s' enfadan treuhen foch pels caixals.

No se li giraria poca feyna á la famosa Companyia del monopoli.

¡Res de donas estranjeras
Aquí hi ha frescura y sal.
¡Fora 'l librecambi!... ¡Viva
la producció nacional!

Més val que no intenti res de aixó, y que 's resigni bonament á que 'ls *briquets Mausser* la fusellin.

Dinant á casa de un amich, qu' es bastant sort, per més que com tots los que ho son, no vol semblarho, li diu un antich company de colegi:

—¿Sabs, noy, que tens una criada molt engrescadora?

Y 'l sort, figurantse que li parla de la sopa, que en aquell moment han comensat á clavarhi cullerada, respón:

—Si; pero es molt calenta, y avants de menjar-la s' ha de bufar massa.

GÉNERO ANDALÚS

En plé hivern, un avaro de un poble de la provincia ha arribat á Barcelona per negocis, y busca una casa de dispesas, creyent que li sortirá més barata que la fonda.

Ne troba una y pregunta á la dispesa:

—¿Quánt me 'n faré de aquest quarto per vuit dias?

—¿Per vuit dias?... Quatre duros.

—¡Caramba!... ¡Qu' es car! N' hi dono dos y mitj.

—¿Dos duros y mitj per vuit dias? No pot ser.

—Pero dona, tingui en compte qu' en aquesta temporada de l' any els dias no son tan llarchs com al estiu.

A. López Robert, impresor

